

Рецензија зборника „Учење у пандемији – summa утисака“

Зборник „Учење у пандемији – summa утисака“ је резултат рада истоименог научно-стручног скупа, одржаног 24. и 25. септембра 2021. године на Филозофском факултету у Нишу. Зборник садржи 22 рада организована у пет тематских целина на 243 странице текста, а сви радови су написани на српском језику.

Зборник је посвећен широком спектру проблематике организовања образовне и научне делатности у специфичним околностима које су настале као резултат пандемије вируса ковид-19. Радови заступљени у Зборнику одражавају изазове и решења различитих ситуација проузрокованих пандемијским условима рада у основношколском, средњешколском и високошколском систему образовања. У географском смислу се радови дотичу различитих искустава, како образовног система у Републици Србији, тако и земаља региона и шире. За значајан аспект Зборника узимамо и узајамну перспективу сагледавања образовног процеса у периоду пандемије, која узима у обзир искуства како наставника, тако и ученика и студената. Све наведене чињенице сведоче о томе да се у Зборнику успоставља драгоцен дијалог између различитих учесника наставног процеса у различитим условима и различитим образовним системима, што доприноси бољем разумевању разматране проблематике, обогаћује искуство свих учесника таквог дијалога, и омогућава да се донесу ваљани и аргументовани закључци о феноменима наставе у условима пандемије.

Карактеристике онлајн наставе разматрају се у Зборнику са тачке гледишта свих учесника образовног процеса, и на свим његовим нивоима: како ученика и наставника, тако и студената и професора. Главни проблеми у вези са преласком на облик рада на даљину, односно предности и недостаци такве организације наставног процеса у школи, детаљно се сагледавају у радовима Јасмине Вељковић, Снежане Радоичић, Исидоре Тамбурић, Данице Леповић и Јасмине Рочкомановић.

Посебно су интересантна запажања студената прве године студија, који још увек нису упознати са карактеристикама студентског живота и рада. Технички, психолошки и методички изазови, са којима се суочавају универзитетски наставници у раду са бруцошима, разматрају се у раду Ане Хубер.

Значајан број радова посвећен је анализи онлајн наставе на Универзитетима, при чему не само онима на територији Србије, већ и у иностранству. Различити аспекти наставе на даљину, предности и мане таквог рада из перспективе наставника, сарадника, асистената и студената Филозофског факултета у Нишу представљени су у раду Јована Ђорђевића, Јоване Цакић, Тамаре Аврамовић и Александре Вукић. Могућа решења за побољшање квалитета онлајн наставе се предлажу у раду Александра Новаковића.

Упоредну анализу утицаја онлајн наставе на квалитет образовања са тачке гледишта студената различитих земаља налазимо у радовима Александре Стошић и Виктора Билана. У првом раду се анализирају мишљења студената из Србије, Русије, Пољске, Словеније и Мађарске, а у другом мишљења студената из Србије, Аустрије и Хрватске. Искуство организације онлајн наставе на једном од Универзитета у Кини је заступљено у раду Јоване Дељанин.

Поред искустава различитих учесника наставног процеса, једнако важна тема истраживања се тиче и њихове опремљености и обучености за деловање у оквирима која је наметнула пандемија. Тако је проблематика електронских средстава наставе била предмет истраживања у радовима Анице Радосављевић, Јелене Станковић, Наташе Лујић Новић, Марине Лабуд Ђорђевић, Милице Живковић, Јелене Ђорђевић, Олге Трапезникове, Ненада Благојевића и Милице Ђорђевић. Предмет истраживачких радова ових аутора тичао се редефинисања односа према традиционалној улози књиге

путем коришћења електронских књига, функционалности телевизијске платформе РТС-а „Моја школа“, коришћења специјализованих уџбеника за наставу српског као страног језика у облику рада на даљину, улоге медија у креирању слободног времена младих, коришћења друштвених мрежа у онлајн облици наставе, те разматрања могућности употребе различитих интернет ресурса за усавршавање онлајн наставе и таквих средстава, какви су подкасти, у онлајн наставном процесу. Овај корпус радова показао је изузетну спремност аутора да брзо усвоје и прилагоде широк спектар нових потенцијалних наставних средстава, прилагођених коришћењу у условима онлајн наставе, ради достизања образовних и васпитних циљева.

У вези са претходно поменутиим произилази и питање импликације онлајн система рада на методику наставе у таквим условима, где су аутори Миливој Башјански, Јована Стевановић, Јелена Павловић Јовановић и Данијела Милчић Ђошић предложили у својим радовима моделе иновативних поступака у новим условима наставе.

Једнако значајан аспект студија заступљених у Зборнику тиче се и организације ваннаставних и истраживачких активности у време пандемије, као и могућности организације студентске мобилности. Премда је овај сегмент образовних активности у извесном смислу био скрајнут услед апсолутног приоритета успоставе делотворних механизма наставе у режиму рада на даљину и онлајн наставе, образовни процес се без њих не може сматрати комплетним, те стога високо оцењујемо свест аутора о потреби да се и тај аспект рада размотри у истраживањима посвећеним тематици Зборника. У радовима Мирјане Бечејски, Сање Стевановић, Предрага Барјактаровића, Катарине Барјактаровић, Мирјане Бојанић Ћирковић и Јелене Стошић налазимо разматрање таквих питања, као што је извођење научноистраживачког рада у условима пандемије, учествовање у студијској размени у пандемији, организација и извођење такмичења у школи у време пандемије, као и питање књижевног стваралачког рада као начина дистанцирања од дискурса у вези са пандемијом.

Зборник „Учење у пандемији – summa утисака“ се, по нашем мишљењу, појавио у правом тренутку – ученици, студенти и наставно особље основних, средњих и високих школа су током протекле две године развили своје вештине учења и рада у околностима које је наметнула пандемија вируса ковид-19, те се на основу искустава свих учесника наставног процеса могу сумирати главни закључци о различитим модалитетима рада у таквим условима. Истовремено почињу да се показују и прве последице таквог облика рада. Све речено резултира потребом да се стечено искуство преточи у управо један овакав облик публикације, који ће, убеђени смо, бити од користи садашњим и будућим генерацијама наставника. Из тог разлога са задовољством препоручујемо објављивање зборника радова „Учење у пандемији – summa утисака“.

Олга А. Трапезникова,
Доктор филолошких наука, доцент,
Катедра за књижевност, руски и стране језике,
Кемеровски државни институт културе,
Руска Федерација